

Pedrolo informa

ELISABET PRATS PALOP

Universitat de Barcelona

elisabet.prats@gmail.com

MORENO, MUNNÉ & VILLALONGA (2018): Anna M. Moreno-Bedmar, Antoni Munné-Jordà i Anna M. Villalonga (eds.), *Pedrolo informa*, Lleida: Pagès Editors; «Col·lecció Monografies» 97.

Un dels llegats més valuosos de l'Any Pedrolo, que es va celebrar el 2018 amb motiu del centenari del naixement de l'autor segarrenç, és el gran nombre d'obres publicades a l'abric de la commemoració. El món editorial va contribuir de manera decisiva a recuperar la producció pedroliana i a situar-la de nou als taulells de novetats de les llibreries. En pocs mesos, van sortir a la llum una vintena d'obres, entre les quals una d'inèdita —*Infant dels grans*—; la pràcticament desconeguda tetralogia de *La terra prohibida*, editada per primer cop entre el 1977 i el 1978; les traduccions a l'anglès i al castellà de *Mecanoscrit del segon origen* i *Pas de ratlla*, respectivament, i una desena d'assaigs i treballs d'investigació. És en aquesta categoria de no ficció que s'inscriu *Pedrolo informa*, publicada per Pagès Editors.

El títol del llibre fa l'ullet als coneixedors del vastíssim corpus literari de Pedrolo, que hi podran identificar la referència al tercer volum del cicle «Temps Obert», *Falgueres informa*. Aquí, la base de la novel·la és un informe del detectiu privat Jordi Falgueres. A *Pedrolo informa*, la professora Anna Maria Moreno-Bedmar, l'escriptor Antoni Munné-Jordà i la comissària de l'Any Pedrolo, Anna Maria Villalonga, recullen més de dos-cents informes de lectura redactats per l'escriptor sobre obres d'autors i de gèneres diversos, trobats casualment per la filla de Pedrolo, Adelais, i per Moreno-Bedmar a la casa familiar targarina de Can Molina l'any 2014. En total, dues-centes tres fitxes sense data ni destinatari que els editors han analitzat per establir quan van ser escrits i a quina editorial anaven adreçats, si finalment els llibres objecte d'informe es van publicar, o per garbellar-hi el pensament literari de Pedrolo i aventurar alguna influència en les obres posteriors de l'autor.

Fruit de la seva investigació, els editors han pogut determinar que els informes estaven vinculats a Aymà-Proa, a Edicions 62 i, en un cas, a l'Editorial Nova Terra, editorials que havien publicat obres de l'escriptor. Així mateix, situen la redacció del gruix de les fitxes entre 1963 i 1976. Pel que fa al resultat pràctic dels informes, conclouen que es van publicar vint-i-un títols, la major part de literatura britànica i nord-americana, cinc dels quals traduïts pel mateix Pedrolo.

Criteri editorial

En els informes, Pedroló té molt en compte la sortida comercial de les obres valorades i en recomana o desaconsella la publicació en funció de l'èxit que pugui tenir al mercat, de les preferències i capacitats del públic lector i de les possibilitats de superar la censura. Les editorials li encarreguen aquests reports per prendre decisions que tenen un impacte econòmic, i això, en un context de màxima precarietat del sector, no es podia negligir.

Aquesta preocupació es fa ben evident en el cas de *Dans le labyrinthe* (1959), d'Alain Robbe-Grillet, un dels fundadors del *Nouveau Roman* francès, moviment literari que Pedroló admirava pel seu impuls renovador i del qual va adoptar tècniques narratives a novel·les com *Totes les bèsties de càrrega* (1965) (SIMBOR 1991). En la fitxa dedicada a l'autor francès, Pedroló assegura que el valor artístic del llibre és «indiscutible», però observa que «només un lector especialitzat pot sentir-se atret o encuriósit per aquesta mena de literatura», i d'aquests lectors, lamenta, «en tenim ben pocs». Malgrat aquestes prevencions, finalment Pedroló va traduir la novel·la per a Edicions 62, que la va publicar el 1968. La predilecció de l'escriptor segarrenc pel *Nouveau Roman* es manifesta en els comentaris a les obres d'altres autors del moviment, com Michel Butor o Nathalie Sarraute, de qui en suggereix la publicació d'acord amb criteris artístics, però la rebutja per motius comercials. Un altre exemple en aquest sentit el trobem en els informes sobre dos volums de narracions del Premi Nobel de 1973, Patrick White, *The Burnt Ones* i *The Cockatoos*. Pedroló desaconsella la publicació perquè pertany a un gènere, el del conte, que no es ven «ni aquí ni enlloc», i tot i valorar-los literàriament, considera que són «poc estimulants per al lector» i, en conseqüència, «un mal negoci».

Però Pedroló sap trobar solucions per conciliar el criteri literari amb les consideracions estrictament comercials. És el cas del recull de contes d'Isaac Asimov, *I, Robot* (1965). Tot i persistir en la idea que els relats curts no són rendibles, en recomana la publicació dins una col·lecció adreçada al públic juvenil perquè creu que en aquest sector sí que pot funcionar. Josep Maria Castellet li farà una proposta semblant per a la publicació del *Mecanoscrit del segon origen* (1973) a «El Trapezi», la col·lecció de literatura juvenil d'Edicions 62,¹ tot i que Pedroló no el va escriure pensant en cap destinatari concret.²

1. «No sabia explicar ara, passats més de trenta anys, per què d'aquella lectura em va sorgir la idea d'editar-lo a "El Trapezi", una col·lecció de literatura juvenil d'alt nivell —hi havíem publicat Saroyan, Fournier, Chesterton, Buzzati, Gorki, Simenon, etc.—, potser per tal d'afegir-hi autors catalans on gairebé no n'hi havia. Quan li vaig suggerir la idea el va sorprendre, però la companyia literària i la provatura de temptar un públic al qual no s'havia adreçat mai el van convèncer» (CASTELLET 2005).

2. Així ho explica Pedroló en una carta a Maurici Serrahima (GARCIA 1997: 724).

De la lectura dels informes se'n desprèn un Pedrolo preocupat per la creació d'un públic lector i per la normalització d'una oferta literària en català que incorporés obres de totes les literatures i gèneres. Ho veiem, per exemple, en el comentari a l'obra de Zdena Salivarová, *Summer in Prague* (1972). Pedrolo la considera superficial i titlla alguns fragments de la novel·la de llargs i reiteratius, però li dona llum verda perquè a Catalunya no abunden les traduccions de textos txecs. Finalment, Proa la va publicar el 1975 amb el títol d'*Estiu a Praga* i traducció de Jordi Arbonès.

Pedrolo també aplica aquest olfacte comercial en sentit contrari, és a dir, a obres que considera superficials i prescindibles però que poden suposar un èxit de vendes. És el cas de *La pierre, la feuille et les ciseaux* (1972), d'Henri Troyat, que valida perquè és una lectura «amena». Ara bé, no la considera idònia per a una editorial com Proa, d'on prové l'encàrrec. Un altre exemple de la cura que tenia Pedrolo a l'hora d'aconsellar les editorials és a la fitxa sobre *Grand Canal* (1973), de Frantz-André Burguet, que Proa estudiava publicar. Pedrolo suggereix que la novel·la és més adequada per a la col·lecció «Tròpics» d'Aymà.

Al llarg dels informes, doncs, és possible distingir un Pedrolo plenament coneixedor de les característiques i necessitats del món editorial català però que, al mateix temps, no perd de vista el rigor a l'hora d'avaluar la qualitat artística de les obres i expressar la seva opinió. Com assenyalen els editors, la teoria literària de Pedrolo emergeix entre línies «a rajaploma».

El pensament literari de Pedrolo

No crec que jo, novel·lista, sigui la persona més autoritzada per teoritzar, precisament perquè em sobren teories. Si això m'interessés més que fer novel·les, em dedicaria a l'assaig o a la crítica (COCA 1973: 144)

Pedrolo manifesta així en una conversa amb Jordi Coca una certa reticència a teoritzar sobre l'ofici d'escriptor. Potser per això, el seu pensament literari ens ha arribat fragmentat en múltiples escrits i mitjans. Ara, als articles, epistolaris, dietaris, entrevistes, pròlegs, etc., se sumen aquests informes de lectura, a partir dels quals els editors han espigolat el seu ideari novel·lístic. Una de les constants que es pot resseguir als informes és el concepte pedrolià de com havia de ser la literatura: moderna, rupturista, experimental, lliure de convencions i de deutes amb la tradició. Per aquest motiu, valora especialment les obres que utilitzen tècniques narratives innovadores, com *Cain's Book* (1960), d'Alexander Trocchi, de la qual destaca l'estructura cronològicament desordenada. En canvi, desaconsella la publicació de *Cappella* (1973), d'Israel Horovitz, perquè no és prou experimental, i blasma un bon nombre de novel·les policiaques angleses per la poca capacitat d'evolucionar.

Una de les qüestions a les quals Pedrolo va dedicar més pàgines de reflexió literària és la del debat clàssic sobre la relació entre fons i forma, que per a l'autor

havia de ser «insubstituïble» (COCA 1973: 114). L'afer apareix ja en les primeres manifestacions del pensament literari de Pedrolo. El 1952, assegura a Joan Triadú: «L'ambient d'una novel·la, i no cal dir que també la tècnica, han d'estar, crec, al servei del tema posat en joc» (GARCÍA 1997: 157). Pedrolo considera que una obra plenament reeixida exigeix un equilibri de fons i de forma, i fa d'aquesta idea l'eix sobre el qual pivotarà la seva producció novel·lística. Aquests informes de lectura permeten comprovar que, dues dècades després, Pedrolo es referma en aquesta convicció. Per exemple, quan rebutja la publicació d'*A World Child* (1975), d'Iris Murdoch, en considerar que no té «estil novel·lístic», és a dir, que la forma no constitueix un conjunt amb el contingut, sinó que «val molt més l'embolcall que no pas allò que embolica».

Però el pensament literari de Pedrolo no és inamovible. Les fitxes de lectura possibiliten observar una evolució en els seus posicionaments estètics. Així, mentre que el 1954 defensa en una carta a Maurici Serrahima que «la morositat és un procediment propi de la novel·la» (GARCÍA 1997: 211), en els informes es mostra partidari de la brevetat dels textos i de l'economia narrativa, especialment en el gènere policíac.

A tall de conclusió, *Pedrolo informa* és un document de gran interès tant per conèixer la mirada analítica d'un lector expert com per continuar aprofundint en la poètica d'un autor que va fer de la literatura un instrument vital amb què desafiar els límits i viure en una revolució permanent.

BIBLIOGRAFIA

- CASTELLET (2005): Josep Maria Castellet, «Pròleg», dins Manuel de Pedrolo, *Mecanoscrit del segon origen*, Barcelona: Edicions 62.
- COCA (1973): Jordi Coca, *Pedrolo, perillós?*, Barcelona: Dopesa.
- GARCÍA (1997): Xavier García, *Epistolari Manuel de Pedrolo*, II, Lleida: Biblioteca Literària de Ponent.
- SIMBOR (1991): Vicent Simbor, «Totes les bèsties de càrrega: la hipèrbole de la irracional quotidianitat», dins *Miscel·lània Jordi Carbonell*, 2, Barcelona: PAM, ps. 209-222.